

سرمایه گذاری در اوراق بهادار و بازی با سود

نامربوط بودن و بهنگام نبودن برخی از اقلام دارایی جمعی از صاحبانظران دورانندیش دانش حسابداری را بر آن داشت که به ارزشهای بازار روی آورده و آن را به عنوان دارویی شفابخش توصیه کنند.

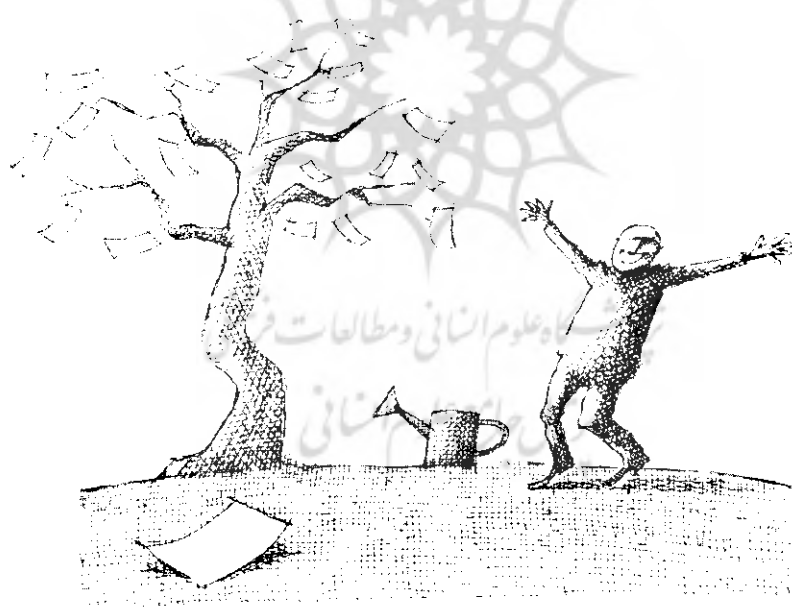
محمود نبی زاده

عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران جنوب

مقدمه

بیانیه ۱۱۵ هیئت تدوین استانداردهای حسابداری مالی موفق شده است پاسخگوی برخی از مشکلات سرمایه گذاری در اوراق بهادار باشد، ولی نه پاسخگوی همه آنها. هنوز سرمایه گذاران می توانند با نقل و انتقال اوراق بهادار از یک سبد سرمایه گذاری به دیگری در میزان سود

۱۱۵ است. برای دستیابی به این هدف، ابتدا علل پیدایش نظریه جدید در رابطه با اصل بهای تمام شده تاریخی در قالب بررسی سوابق آن به اختصار شرح داده شده، سپس به فرازهایی از بیانیه ۱۱۵ اشاره شده است سرانجام علل فراهم بودن زمینه سوداگری با سود مورد بررسی قرار خواهد

سند با اوراق آماده فروش متفاوت است. افزون بر این واگذاری زمان شناخت افت دائمی ارزش سهام، یا آنچه که در این نوشته آسیب دیدگی اوراق نامیده شده به عهده مدیریت، امکان بازی با سود را فراهم کرده است.

گسترش روزافزون مبادلات تجاری و فعالیت های مالی موجب گردیده که برخی از روشها و رویه های حسابداری توانایی پاسخگویی به نیازهای جامعه امروزی حسابداری را نداشته و نیاز تجدید نظر در

هدف اولیه این مقاله تشریح و تحلیل نارسایی پیشگفته در چارچوب استاندارد

تاثیر گذارده و عملاً با سود بازی کنند. واگذاری قدرت تصمیم گیری به مدیران در نقل و انتقال اوراق بهادار از یک طبقه به طبقه دیگر این اجازه را به آنان داده است که با سود سالانه شرکت سوداگری نموده و آن را با خواسته های خود هماهنگ کنند. علاوه بر این هنوز به درستی روشن نیست که چرا فراگرد شناخت سود و زیان اوراق قابل داد و

آنها و ارائه رویه‌های جدید را اجتناب‌ناپذیر ساخته است.

در اوایل دهه ۱۹۹۰ تغییر مهمی در روند حسابداری سرمایه‌گذاری در اوراق بهادار صورت گرفت. در گذشته، حسابداری سرمایه‌گذاری در اوراق بهادار براساس اقل بهای تمام شده یا قیمت بازار صورت می‌گرفت. در حالی که امروز سرمایه‌گذاری در این نوع اوراق بهادار براساس بیانیه ۱۱۵ هیئت تدوین استانداردهای مالی با روش ارزش متعارف صورت می‌گیرد.^۱ گرچه علت اصلی رو آوردن به ارزش متعارف، تغییرات در مقررات نرخ بهره بیان شده است^۲، اما ریشه‌های اصلی آن را باید در تضاد موجود بین مدافعان و مخالفان اصل بهای تمام شده تاریخی جستجو کرد.^۳ نامربوط بودن و بهنگام نبودن برخی از اقلام دارایی، جمعی از صاحب‌نظران دوران‌دیش دانش حسابداری را بر آن داشت که به ارزشهای بازار روی آورده و آن را به عنوان دارویی شفا بخش توصیه کنند.

حسابداران سنتی رویگردانی از اصل بهای تمام شده تاریخی و ارزیابی داراییها بر اساس ارزش بازار را نوشدارویی موقت، غیرقابل اتکاء، و بی‌حاصل می‌دانند. کشمکش بین این دو دیدگاه منجر به عقب‌نشینی حسابداری سنتی گردید، به طوری که بینش جدید مبتنی بر استفاده از ارزش متعارف به صورت جدی مورد بحث محافل حسابداری کشورهای صنعتی پیشرفته بخصوص ایالت متحد آمریکا قرار گرفت.

در سالهای اخیر یک حرکت فراگیر در جهت دستیابی به حسابداری همه‌جانبه ارزش بازار شروع شده است.^۴ امروز بسیاری بر این باورند که حسابداری مبتنی بر ارزش بازار بهترین مدل برای به حرکت در آوردن نظام حسابداری به سوی آینده است. این حرکت را می‌توان به یک برنامه سفر تشبیه کرد که حسابداری کامل ارزش بازار در دل آن و در آینده نهفته است. واکنش هیئت استانداردهای حسابداری مالی برای کاهش فشار طرفداران حسابداری ارزش بازار و نیاز

بالقوه جامعه حسابداری به تجدید نظر اساسی در اصل بهای تمام شده تاریخی، جهت دادن پروژه‌های مربوط به ابزارهای مسالی به سوی سرمایه‌گذاری در اوراق بهادار، و سرانجام تدوین بیانیه استاندارد ۱۱۵ حسابداری مالی بوده است. شکی نیست استاندارد مذکور نقطه عطفی در نظام حسابداری به شمار رفته و باید آن را شروع مهاجرت از ارزشهای بهای تمام شده تاریخی به ارزشهای قیمت متعارف بازار دانست.^۵

از طرف دیگر در دنیای واقعی حسابداری حذف برخی محدودیتها و تغییر مقررات مربوط به نرخ بهره در امریکا خط‌مشی‌های موسسات مالی و سایر سرمایه‌گذاران را تحت تاثیر قرار داده و سیاستهای مالی آنها را فعالتر کرد، به طوری که امروز برخلاف گذشته سرمایه‌گذاری طیف بسیار وسیعی را در بر گرفته است. در یک سوی این طیف گسترده، سرمایه‌گذاری قرار دارند که بخشی از سرمایه خود را تبدیل به اوراق قابل خرید و فروش و به صورت یک حساب تجاری در سیستم حسابداری خود نگهداری می‌کنند. در سوی دیگر این طیف گروهی قرار گرفته‌اند که با هدف استفاده از بهره سرمایه‌گذاری اقدام به خرید اوراق مشارکت تا سررسید نموده و گاهی نیز قبل از سررسید اقدام به فروش آن می‌کنند.

مدلهای حسابداری اوراق بهادار که در گذشته تدوین شده است ساده و متناسب با زمانهای گذشته بوده و فاقد کارایی لازم برای پاسخگویی به بازار گسترده سرمایه امروز است. از این رو ویژگیهای مربوط بودن این مدلها، بخصوص در رابطه با بهای تمام شده اوراق بهادار زیر علامت سوال قرار گرفته است. افزون بر این استانداردهایی که اجازه می‌داد ارزش اقتصادی یک واحد تجاری بیشتر یا کمتر از مقدار واقعی آن ارزیابی گردد، فضای مساعدی را برای ابراز مخالفت فراهم کرده و زمینه‌ساز تجدیدنظر در بیانیه ۱۲^۶ و قوام یافتن بیانیه ۱۱۵^۷ بوده است.

فرازهایی از بیانیه استاندارد ۱۱۵

در بیانیه ۱۱۵ اوراق مشارکت (اوراق قرضه) و سهام منتشر شده از سوی شرکتها را که می‌توان با هدف سرمایه‌گذاری کوتاهمدت یا بلندمدت (یا هر دو) خریداری کرد، اوراق بهادار^۷ نامیده شده است. سرمایه‌گذاری در اوراق بهادار، دارایی بوده و بیانگر منابع اقتصادی متعلق یا در کنترل یک واحد تجاری است که انتظار داریم در آینده بازده یا منافع اقتصادی داشته باشد.

طبیعت انتظار منافع اقتصادی در کوتاهمدت یا بلندمدت (یا هر دو) مستقیماً به فراگرد کسب درآمد از دارایی در آینده بستگی دارد.

از نظر تئوری، حسابداری سرمایه‌گذاری در اوراق بستگی به چگونگی برخورد با فراگرد کسب درآمد پیشگفته دارد. دقت عمل در اندازه‌گیری یا تعیین این فراگرد اصولاً به شناخت درآمد حاصل از دارایی، طبقه‌بندی دارایی، و ارزشیابی آن مربوط می‌شود. اگر انتظار داشته باشیم که درآمد حاصل از سرمایه‌گذاری در چند دوره مالی آینده تحقق یابد، شناخت درآمد با وضعیتی که انتظار می‌رود درآمد در دوره جاری تحقق یابد مسلماً متفاوت است. بنابراین اگر توقع داشته باشیم که تمام درآمد سرمایه‌گذاری در سال جاری تحقق یابد، جایگاه مناسب آن در بخش دارایی جاری است. برعکس اگر انتظار داشته باشیم که منافع سرمایه‌گذاری در دوره جاری و دوره‌های بعد تحقق خواهد یافت، طبقه مناسب آن داراییهای غیرجاری است. بنابراین حسابداری مناسب برای سرمایه‌گذاری اساساً به قصد و نیت مدیریت در رابطه با دوره‌ای (زمانی) که اقلام سرمایه‌گذاری در اوراق مشارکت یا سهام سایر شرکتها نگهداری می‌شود، به درصد مالکیت در سهام، و به درجه قابلیت فروش آن در بازار بستگی دارد. استاندارد ۱۱۵ مقرر می‌دارد که کلیه اوراق قرضه و آن دسته از سرمایه‌گذاری در سهام که ارزش متعارف آنها به سهولت قابل تعیین است و روش ارزش ویژه در آنها کاربرد ندارد (یعنی مالکیت کمتر از ۲۰ درصد سهام) با روش

جدول شماره ۱- خلاصه الزامات حسابداری سرمایه‌گذاری

%۲۰	%۵۰
<p>روش حسابداری</p> <p>ارزش ویژه کاربری:</p> <p>سرمایه‌گذاری در سهام سایر شرکتها با هدف اعمال نفوذ قابل ملاحظه (۲۰ تا ۵۰ درصد سهام با رای)</p>	<p>روش حسابداری</p> <p>ارزش متعارف یا بهای مستهلك شده کاربری:</p> <p>۱- سرمایه‌گذاری در اوراق قرضه ۲- سرمایه‌گذاری در سهام (کمتر از ۲۰ درصد سهام با حق رای) طبقه‌بندی سرمایه‌گذاری ۱- اوراق بهادار قابل دادوستد ۲- اوراق بهادار آماده فروش ۳- اوراق بهادار نگهداری تا سررسید</p>
<p>الزامات حسابداری</p> <p>الف: سرمایه‌گذاری به بهای تمام شده ثبت می‌شود</p> <p>الف: شناخت تغییرات ارزش یا سود یا زیان دوره جاری ب: افزایش حساب سرمایه‌گذاری به میزان سهم سرمایه‌گذار از شرکت سرمایه‌پذیر</p> <p>ج: کاهش حساب سرمایه‌گذاری وقتی که:</p> <p>۱- سود دریافت می‌شود ۲- مازاد پرداخت شده بابت داراییها مستهلك می‌شود.</p> <p>۳- سرقتی مستهلك می‌شود.</p>	<p>الزامات حسابداری برای هر طبقه:</p> <p>۱- اوراق بهادار قابل دادوستد</p> <p>الف: شناخت تغییرات ارزش بازار به عنوان سود یا زیان در بخش حقوق صاحبان سهام</p> <p>ب: اوراق بهادار به ارزش بازار گزارش می‌شود</p> <p>۲- نگهداری تا سررسید</p> <p>الف: تغییرات در ارزش افشا نمی‌شود</p> <p>ب: اوراق به بهای مستهلك شده گزارش می‌شود.</p>

استاندارد ۱۱۵ اوراق مشارکت و کمتر از ۲۰ درصد سهام را به سه دسته طبقه‌بندی کرده است:

(۱) نگهداری تا سررسید،
(۲) قابل دادوستد،
(۳) آماده فروش.

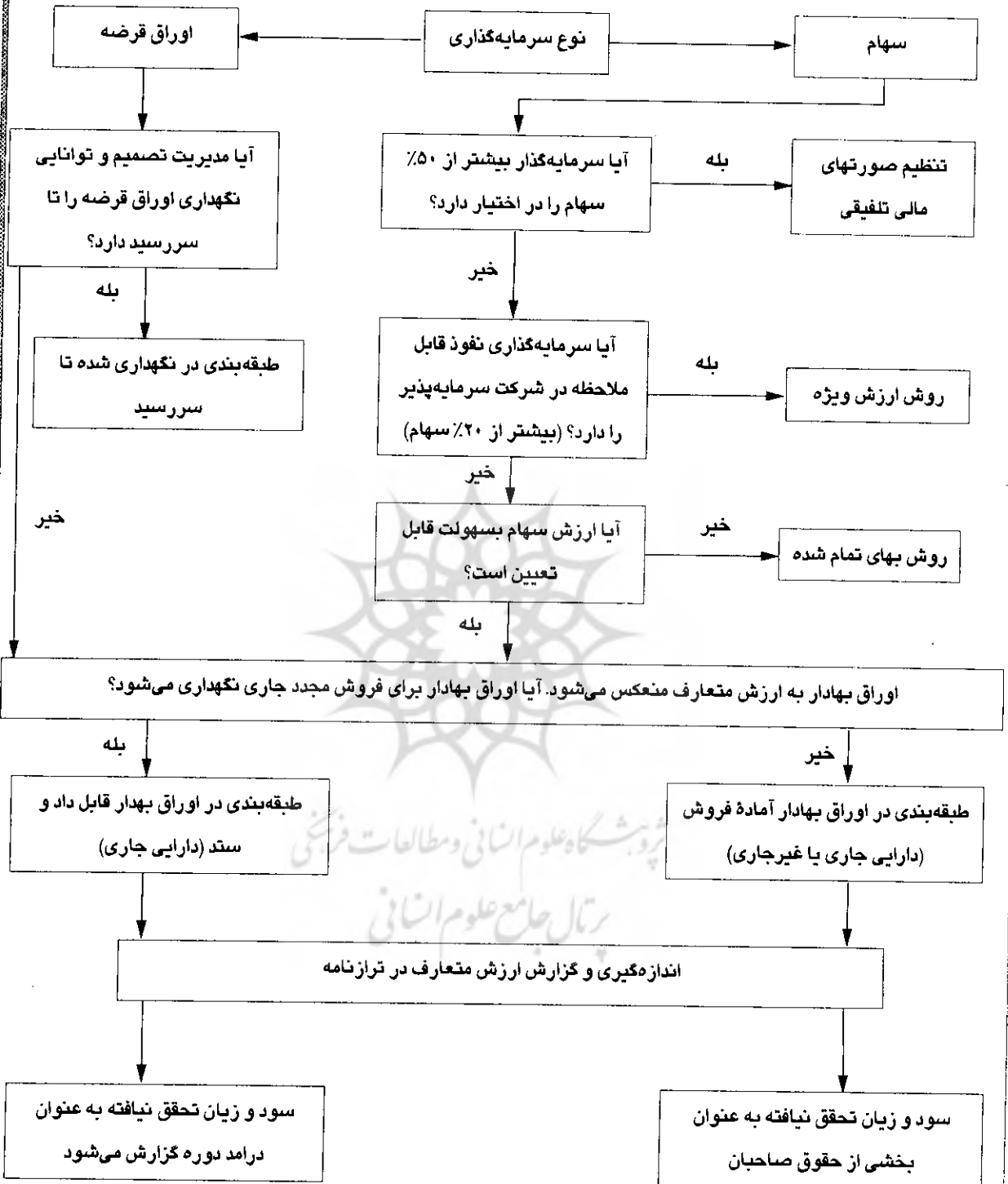
طبقه‌بندی مناسب سرمایه‌گذاری در هر یک از سبدهای^{۱۱} پیشگفته دارای اهمیت بسیار است. زیرا شناسایی درآمد حاصل از سرمایه‌گذاری در هر یک از گروههای فوق متفاوت است. در شرایط طبیعی، برای شناسایی درآمد باید سود و زیان تحقق نیافته ناشی از تغییر ارزش اوراق در بازار، درآمد بهره یا سود سهام، و سود و زیان تحقق یافته حاصل از فروش سرمایه‌گذاری

سرمایه‌گذاری در اوراق مشارکت و کمتر از ۲۰ درصد سهام

بیانیه ۱۱۵ در سرمایه‌گذاری کمتر از ۲۰ درصد سهام دارای رای، که سرمایه‌گذار توانایی اعمال نفوذ قابل ملاحظه در شرکت سرمایه‌پذیر ندارد، و اصطلاحاً سرمایه‌گذاری غیرفعال نامیده می‌شود، و کلیه سرمایه‌گذاری در اوراق مشارکت را که بتوان ارزش متعارف آنها را به سهولت در بازار تعیین کرد، نافذ است. هیئت تدوین اصول حسابداری^{۱۰} در استاندارد ۱۱۵ شرط لازم برای اعمال نفوذ قابل ملاحظه، در اختیار داشتن بین ۲۰ تا ۵۰ درصد سهام سایر شرکتها بیان داشته است.

ارزش متعارف گزارش شود. ارزش متعارف^۸ به قیمت عادلانه‌ای اطلاق می‌گردد که خریدار و فروشنده آگاه در یک معامله حقیقی، اوراق بهادار را خرید و فروش کنند.^۹ چنانچه بیشتر از ۲۰ درصد سهام شرکتی به عنوان سرمایه‌گذاری خریداری شود، روش پیشنهادی برای حسابداری آن روش ارزش ویژه است. جدول شماره ۱ الزامات حسابداری برای سرمایه‌گذاری در اوراق بهادار را خلاصه کرده است. سرمایه‌گذاری در اوراق بهادار به دو گروه طبقه‌بندی شده

(۱) سرمایه‌گذاری در اوراق مشارکت و کمتر از ۲۰ درصد سهام؛
(۲) سرمایه‌گذاری در بیشتر از ۲۰ درصد سهام.

سرمایه گذاری در اوراق بهادار و بازی با سود

آن مانند اوراق نگهداری تا سررسید مستهلک شود.

این نوع اوراق بهادار به ارزش متعارف در ترازنامه منعکس می شود. در پایان هر دوره، مانند اوراق قابل دادوستد، تفاوت بین ارزش متعارف و بهای مستهلک شده به عنوان سود یا زیان تحقق نیافته شناسایی می گردد. اما برعکس اوراق قابل دادوستد، سود یا زیان تحقق نیافته در حساب جداگانه‌ای در حقوق صاحبان سهام منعکس می شود. هنگام فروش اوراق مذکور تفاوت بین قیمت فروش و بهای مستهلک شده به عنوان سود تحقق یافته افشا می شود.^{۱۷}

سرمایه گذاری در سهام بین ۲۰ تا ۵۰ درصد سهام با رای حسابداری سرمایه گذاری در سهام با رای که منجر به نفوذ قابل ملاحظه در شرکت سرمایه پذیر شود، با روش ارزش ویژه^{۱۸} صورت می گیرد. از آنجا که هر یک از اقلام سرمایه گذاری دارای وضعیت خاص مربوط به خود بوده و تعیین توان سرمایه گذار در اعمال نفوذ قابل ملاحظه در شرکت سرمایه پذیر نیاز به بررسی و قضاوت در هر مورد دارد، از این رو دارا بودن حداقل ۲۰ درصد سهام با رای را می توان به عنوان مداخلی بر وجود نفوذ قابل ملاحظه در شرکت سرمایه پذیر مورد قبول قرار داد.^{۱۹}

از نظر تئوری چون سرمایه گذار می تواند با تکیه بر نفوذ خود، سرمایه پذیر را وادار به توزیع سود کند، از این رو اجازه دارد به میزان سهم خود از درآمد تحقق یافته سرمایه پذیر، به عنوان درآمد دوره شناسایی کند. جدول شماره ۱ الزامات حسابداری سرمایه گذاری در اوراق مشارکت و سرمایه گذاری بین ۲۰ تا ۵۰ درصد سهام با رای و نمودار ۱ تصمیم گیری در طبقه بندی اوراق بهادار را خلاصه کرده است.

سوداگری با سود

گرچه بیانیه ۱۱۵ توانسته از بسیاری از جهات با موفقیت با مسایل سرمایه گذاری در اوراق بهادار برخورد کند، با این حال دست مدیریت را در بازی با سود یا سوداگری با آن بازگذاشته است. سوداگری با سود را از سه زاویه می توان بررسی کرد:

● سود و زیان نقل و انتقال بین سبدهای سرمایه گذاری،

● سود یا زیان تحقق نیافته سبدهای مختلف سرمایه گذاری،

● زیان آسیب دیدگی اوراق^{۲۰} بهادار.

سود و زیان نقل و انتقال اوراق بین سبدهای سرمایه گذاری. استاندارد ۱۱۵ به سرمایه گذاران اجازه داده است که اوراق بهادار را از یک سبد سرمایه گذاری به سبد دیگری انتقال دهند. به این ترتیب طبقه بندی اولیه سرمایه گذاری در اوراق بهادار که هنگام خرید اوراق انجام شده است می تواند در آینده با تصمیم مدیریت یا متأثر از شرایط موجود تغییر کند. استاندارد ۱۱۵ مقرر می دارد که انتقال اوراق بهادار از یک سبد به سبد دیگر براساس ارزش متعارف بازار در زمان نقل و انتقال صورت گیرد. بنابراین ارزش متعارف در زمان انتقال، بهای تمام شده اوراق قلمداد گردیده و پایه ارزشیابی اوراق از آن به بعد خواهد بود. هرگونه سود یا زیان تحقق نیافته ناشی از تغییر سبد سرمایه گذاری اوراق، یا بی درنگ به عنوان سود یا زیان دوره شناسایی می گردد، و یا به عنوان بخشی از حقوق صاحبان سهام گزارش خواهد شد.

هرگونه سود یا زیان تحقق نیافته حاصل از انتقال اوراق به سبد سرمایه گذاری قابل دادوستد بی درنگ به عنوان درآمد دوره شناسایی می گردد. اما اگر اوراق موجود در سبد قابل دادوستد به سایر سبدها نقل داده شود، هیچ گونه آثاری بر سود نخواهد داشت. زیرا سود یا زیان تحقق نیافته

شناسایی شود. در اینجا به اختصار ویژگیهای سه گروه سرمایه گذاری پیشگفته شرح داده شده است:

اوراق مشارکت نگهداری تا سررسید^{۱۲}. اوراق مشارکت خریداری شده که دارنده آن تصمیم دارد تا سررسید نگهداری کند، علاوه بر این توانایی نگهداری آن را نیز تا سررسید دارا می باشد، اوراق قرضه (یا مشارکت) نگهداری تا سررسید نامیده می شود. این نوع اوراق بهادار بدون توجه به ارزش متعارف آن به بهای مستهلک شده در ترازنامه گزارش می شود.^{۱۳}

اوراق بهادار قابل دادوستد^{۱۴} اوراق بهادار که مدیریت فقط با هدف فروش در کوتاه مدت خریداری کرده است، در سبد اوراق قابل دادوستد قرار می گیرند. هنگام خرید این نوع اوراق، بهای تمام شده آن در دفاتر ثبت می گردد. در پایان هر دوره مالی، تغییرات در ارزش اوراق بهادار به عنوان سود یا زیان تحقق یافته شناسایی گردیده و در صورت سود زیان دوره گزارش می شود و در ترازنامه ارزش متعارف آن منعکس خواهد شد.

هنگام فروش این نوع اوراق مبنای محاسبه سود و زیان تحقق یافته، ارزش متعارف در آخرین ترازنامه است.^{۱۵}

اوراق بهادار آماده فروش^{۱۶} در صورتی که نتوان اوراق بهادار خریداری شده را در سبد نگهداری تا سررسید/ یا سبد قابل دادوستد قرار داد باید در سبد آماده فروش طبقه بندی کرد. در صورتی که اوراق بهادار از نوع اوراق مشارکت باشد باید صرف یا کسر

آموزش جامع و مفصل در خصوص حقوق دستمزد آرک

ARAK

شرکت آرک

آفرینش رایانه کیهان (سهام خاص)

دفتر مرکزی : ۲۲۵۶۵۴۶

۲۲۵۰۱۸۳ - ۲۲۵۳۹۷۱

واگذاری اختیار انتقال اوراق بهادار بین سبدهای سرمایه‌گذاری به مدیریت این موقعیت را ایجاد می‌کند که دست مدیران در تعیین سود باز باشد. به این ترتیب که مدیران فرصت طلب می‌توانند هنگام نقل و انتقال اوراق، برنده را به سبد اوراق بهادار قابل دادوستد و بازنده را به سبد اوراق بهادار آماده‌فروش انتقال داده و با سود مطابق میل خود بازی کند. نمودار ۲ تغییر در طبقه‌بندی اوراق قرضه و سرمایه‌گذاری در کمتر از ۲۰ درصد سهام را خلاصه کرده است.

سود یا زیان تحقق نیافته سبدهای مختلف سرمایه‌گذاری. روشن نیست که چطور فراگرد شناسایی درآمد در سبد سرمایه‌گذاری قابل دادوستد و سبد سرمایه‌گذاری آماده‌فروش متفاوت است. گفته می‌شود تغییرات موقت ارزش متعارف اوراق بهادار نمی‌تواند آنقدر به استفاده‌کنندگان صورتهای مالی مربوط باشد که بتوان براساس آن بین سبدهای سرمایه‌گذاری فوق و چرخه آن وجه تمایزی قائل شد. اگر یک سرمایه‌گذار به نقد شدن مثلاً یکی از اوراق اصرار و ابرام نداشته باشد، زیان ناشی از کاهش ارزش بازار شناسایی نخواهد شد. می‌دانیم که تغییرات در ارزش متعارف سرمایه‌گذاری در اوراق آماده‌فروش در صورت سود و زیان دوره جاری درج نخواهد شد. در عوض این تغییرات در حقوق صاحبان سهام و به صورت یک جداگانه گزارش خواهد شد. برعکس اگر سرمایه‌گذار بر نقد شدن اوراق اصرار داشته باشد، در هنگام خرید، آن را در سبد قابل دادوستد قرار خواهد داد. دیدگاههای بیانیه در مورد علل تفاوت رویه شناخت سود در دو سبد سرمایه‌گذاری پیشگفته شفاف نیست.^{۲۳}

آسیب‌دیدگی اوراق بهادار- واژه آسیب‌دیدگی در مورد اوراقی که در سبد سرمایه‌گذاری آماده‌فروش و نگهداری تا سررسید طبقه می‌شوند، کاربرد دارد.^{۲۴} به این اوراق بهادار وقتی آسیب‌دیده اطلاق می‌گردد که از مشکل کاهش ارزش

این‌گونه اوراق قبلاً به عنوان بخشی از درآمد دوره مربوط شناسایی و ثبت گردیده است.^{۲۱}

چنانچه اوراق قرضه نگهداری تا سررسید به سبد آماده‌فروش انتقال داده شود، سود یا زیان تحقق نیافته در حساب جداگانه‌ای در حقوق صاحبان سهام شناسایی و گزارش خواهد شد. در صورتی که اوراق قرضه آماده‌فروش به سبد نگهداری تا سررسید نقل شود، سود یا زیان تحقق نیافته همچنان به صورت بخشی از حقوق صاحبان سهام گزارش خواهد شد. علاوه بر این هرگونه سود و یا زیان تحقق نیافته ناشی از نقل اوراق از سایر سبدها به سبد نگهداری تا سررسید، به عنوان صرف یا کسر در حساب مستقلاً ثبت گردیده و در طول عمر باقیمانده اوراق مستهلک خواهد شد.^{۲۲}

تغییر در سطح سرمایه‌گذاری در سهام بسیار متداول است. همیشه این امکان وجود دارد که سرمایه‌گذار با افزایش یا کاهش در تعداد سهام خریداری شده سهم خود را از سود شرکت سرمایه‌پذیر افزایش یا کاهش دهد. در صورتی که نتیجه افزایش سطح سرمایه‌گذاری ایجاد نفوذ قابل ملاحظه در شرکت سرمایه‌پذیر باشد، باید روش ارزش متعارف به ارزش ویژه تغییر داده شود. برعکس اگر سطح سرمایه‌گذاری به حدی کاهش یابد که سرمایه‌گذار نفوذ خود را در شرکت سرمایه‌پذیر از دست دهد، لازم است روش ارزش ویژه به ارزش متعارف تبدیل شود. تبدیل روش ارزش متعارف به ارزش ویژه تغییر در حسابداری بوده و باید آثار آن به دوره‌های قبل تسری داده شود. سرمایه‌گذار باید فرض کند که روش ارزش ویژه از بدو سرمایه‌گذارها نافذ بوده و مبلغ سرمایه‌گذاری در چارچوب این روش را از اولین دوره سرمایه‌گذاری تا زمان تغییر روش و با توجه به درصد مالکیت محاسبه کند. سپس مبلغ محاسبه شده را با رقم واقعی سرمایه‌گذاری جاری مقایسه و تعدیل لازم را در حساب سرمایه‌گذاری و حساب سود انباشته منعکس کند.

نمودار ۲- تغییر در طبقه‌بندی اوراق قرضه و سرمایه‌گذاری در کمتر از ۲۰ درصد سهام

قانون کلی: فرض می‌کنیم اگر اوراق به طبقه جدید فروخته شود سود یا زیان چقدر است؟

قابل داد و ستد

سایر سبدها

هیچگونه سود یا زیان شناسایی نمی‌شود.

سایر سبدها

قابل داد و ستد

زمان نقل و انتقال، هر گونه سود یا زیان تحقق نیافته به‌عنوان سود یا زیان دوره شناسایی می‌شود.

اوراق قرضه
نگهداری تا سررسید

آماده - فروش

زمان نقل و انتقال، سود یا زیان تحقق نیافته به‌عنوان بخشی از حقوق صاحبان سهام شناسایی می‌شود.

آماده فروش

اوراق قرضه نگهداری
تا سررسید

هر گونه سود یا زیان تحقق نیافته در زمان نقل و انتقال در حقوق صاحبان باقی خواهد ماند، از طرف دیگر سود یا زیان تحقق نیافته به‌عنوان مازاد یا تخفیف در طول باقی مانده عمر اوراق مستهلک خواهد شد.

آموزش نامحدود . سه ماه پشتیبانی . کاراختی مادام العمر

سیستم فروش و حسابداری آرک

ARCA

شرکت آرک

آفرینش رایانه کیهان (میرحس)

دفتر مرکزی : ۲۲۵۶۵۴۶

۲۲۵۰۱۸۳ - ۲۲۵۳۹۷۱

قابل دادوستد و آماده فروش شفاف نیست. افزون بر این افت دایم بهای اوراق بهادار به نوبه خود موجب شناسایی زیان تحقق یافته خواهد شد. زمان (دوره) شناسایی زیان تحقق یافته به مدیریت واگذار شده است که به نوبه خود زمینه را برای سوداگری فراهم می‌کند.

گرچه در هر سه مورد یاد شده دست مدیریت در بازی با سود و سوداگری باز است. با این حال بیانیه ۱۱۵ را باید به عنوان حرکتی به سوی استقرار نظام حسابداری ارزش بازار مغتنم دانست.

بی‌نوشته

1- SFAS NO. 115, "Accounting for Certain Investments in Debt and Equity Securities", May 1993.

2- James T. Parker, "FASB" No. 115, "It's Back to the future for Market Value Accounting" journal of Accounting september 1993, pp 49-56.

3- Bari P. Hartman and..., "Intermediate Accounting" 2 Ed., (South-Western College publishing: ohio, 1998) P.44

۴- به عنوان مثال، رو آوردن به صورت گردش وجوه نقد به عنوان یک صورت مالی اساسی و جایگزین شدن این صورت مالی به جای «صورت تغییرات در وضعیت مالی» در اواخر دهه ۱۹۸۵ را می‌توان حرکتی به سوی ارزش متعارف بازار دانست.

5- James T. Parker, P.50

6- SFAS "Accounting for Certain Marketable Securities"

7- Securities

8- Fair value

۹- سرمایه‌گذاری در سهام و سایر اوراق بهادار، نشریه ۱۱۷، (تهران: اسفند ۱۳۷۰) ص ۷

10- APB Opinion No., 18.

11- Portfoli

12- Held-to-maturity

13- SFAS No, 115, par.12

14- Trading securities

15- SFAS No. 115, par.7

16- Available-for-sale securities

17- SFAS No, 115, par. 7

18- Equity method

19- Accounting Principle Board Opinion No. 18, par. 17

20- Impairment of securities

21- SFAS No 115, par. 15

22- Ibid

23- Hartman, pp 461-62

24- SFAS No. 115, par 16

25- Hartman, pp 459-60

غیرموقت، یعنی دایمی رنج می‌برند. اگر نتوان زیان ناشی از افت ارزش را موقتی دانست باید یک به یک اوراقی را که قیمتشان سقوط کرده به ارزش متعارف نقصان داده و کاهش ارزش را به عنوان زیان تحقق یافته دوره قلمداد کرد. هر نوع تغییر بعدی در ارزش متعارف اوراق بهادار آماده فروش در ترکیب حقوق صاحبان سهام جای خواهد گرفت.

تشخیص کاهش دایم ارزش بازار در برابر کاهش موقت آن با مشکلاتی مشابه آنچه که در مورد سایر داراییها مصداق دارد رو در رو است. برای مثال کافی است به مشکلات مربوط به شناسایی افت ارزش یک دارایی یا شناخت بدهیهای ناشی از حفظ محیط زیست توجه شود. زمان شناخت زیان ناشی از آسیب دیدگی اوراق بهادار به قضاوت مدیریت (یا حسابرسان) واگذار شده است. حاصل سپردن این مهم به دست قضاوت و رای افراد، از دست دادن زمینه لازم برای مقایسه صورتهای مالی بوده است^{۲۵}. علاوه بر این برای مدیران فرصت طلب این موقعیت را فراهم می‌کند تا با گنجاندن یا خارج کردن اقلام بر سود اثر گذارده و درآمد شرکت را مطابق امیال شخصی خود جهت دهند.

نتیجه

گرچه استاندارد ۱۱۵ بسیاری از مشکلات مربوط به حسابداری سرمایه‌گذاری را حل کرده است، ولی در برخی از موارد خود مولد مشکلات جدیدی بوده است. طبق مفاد استاندارد ۱۱۵ نقل و انتقال اقلام سرمایه‌گذاری بین سبدهای مختلف سرمایه‌گذاری امکان پذیر است. حاصل نقل و انتقال اوراق بهادار از سایر سبدها به سبد سرمایه‌گذاری قابل دادوستد، شناسایی بی‌درنگ سود یا زیان دوره مالی است. تغییر در روش ارزش ویژه به ارزش متعارف نیز موجب شناسایی فوری سود یا زیان خواهد شد.

علاوه بر این علت تفاوت چرخه شناسایی سود یا زیان سرمایه‌گذاری در سبد